

Symposium

Korkeakoulutuksen ja työelämän uudet ihanteet: eriävät asemat ja identiteetit

Pj. Maija Korhonen ja Päivi Siivonen, Itä-Suomen yliopisto

Mikko Aro, Ulpukka Isopahkala-Bouret, Hanna Nori, Nina Haltia ja Kristiina Ojala, Turun yliopisto

Sosiaalinen tausta ja koulutuksen työmarkkina-arvon realisoituminen

Bourdieuun mukaan sosiaalisella taustalla eli perheen taloudellisilla, kulttuurisilla ja sosiaalisilla resursseilla on vaikutusta paitsi siihen, millaiseen koulutukseen hakeudutaan, myös siihen, missä määrin yksilöt hyötyvät hankkimastaan koulutuksesta. Tarkastelemme esityksessämme taustan vaikutusta koulutuksen työmarkkina-arvon realisoitumiseen. 25-45- vuotiaita suomalaisia edustavan rekisteriaineiston avulla analysoimme aloittain yliopiston maisteritutkinnon suorittaneiden henkilöiden menestystä työmarkkinoilla, vertaillen matalasta ja korkeasta perhetaustasta tulevia. Lisäksi luomme katseen laadulliseen haastatteluaineistoon, jonka avulla valotamme sitä, millaisena resurssina tausta on korkeakoulututkinnon suorittaneille yksilöille näyttäytynyt ja miten erilaisista taustoista tulevat kuvaavat työelämäpolkujaan.

Maija Korhonen, Katri Komulainen, Heli Mutanen, Päivi Siivonen, Itä-Suomen yliopisto ja Ulpukka Isopahkala-Bouret, Turun yliopisto

Korkeasti koulutetut nuoret aikuiset ja itsen rakentaminen työllistettäväksi subjektiksi

Esityksessä tarkastelemme, millaisin minäteknologioin kaupallisen alan korkeasti koulutetut nuoret aikuiset erilaisista elämäntilanteistaan ja sosiaalisista asemistaan käsin rakentavat itsestään työllistettävää subjektia suhteessa uusliberalistiseen työllistettävyyden eetokseen, joka näyttäytyy vaatimuksena olla joustava, yrittäjähenkinen ja kilpailukykyinen. Aineistomme ovat yliopistosta ja ammattikorkeakoulusta kaupalliselta alalta eri tutkinnoilla valmistuneiden tai valmistumassa olevien kanssa tehdyt haastattelut.

Esittelemme alustavia havaintojamme aineistosta. Haastateltavien käyttämiä minäteknologioita ovat esimerkiksi itsen markkinoinnin ja johtamisen ja verkostoitumisen käytännöt, joihin jotkut myös ottavat kriittistä etäisyyttä. Varsinkin työelämässä jo menestyneen positioon asettuville työllistettävyyden näyttäytyy yksilön omaehtoisesta päämäärätietoisesta toiminnasta riippuvana. Työntekijän persoona ja omaehtoisesti hankittu osaaminen tulkitaan muodollista tutkintoa ja pätevyyttä tärkeämmäksi kilpailuvaltiksi, joskin korkeakoulututkinto saa erilaisia merkityksiä riippuen haastateltavan koulutuksesta ja nykyisestä asemasta työmarkkinoilla. Osalle vapaa-ajan kiinnostuksen kohteet ja toimet näyttäytyvät työllistettävyyden resursseina, jolloin työllistettävyyden minäprojektina koskee koko elämää.

Omaa työmarkkina-arvoa mitataan ja arvioidaan vertaamalla itseä oman ikäryhmän toisiin ihmisiin, opiskelutovereihin ja työpaikan kollegoihin sekä samaistumalla että erottautumalla oman koulutusalan tai organisaation tyypillisiksi nähtyihin toimijoihin. Työllistettävyyttä arvioidaan myös elämänkulun kontekstissa positioitumalla esimerkiksi luontaisesti kyvykkääksi kaupalliselle alalle tai synnynnäisesti yrittäjämäiseksi.

Tulkinnoillaan haastateltavat rakentavat omaa arvoaan työntekijöinä itsen ja toisten silmissä. Samalla rakentuu korkeakoulututkintoja ja koulutusaloja koskevia hierarkioita sekä erilaisia (moraalisia) käsityksiä työstä ja työelämästä.

Inka Hirvonen, Katri Komulainen, ja Päivi Siivonen, Itä-Suomen yliopisto
Siirtymä narratiivis-diskursiivisesti luettuna

Kriittisessä väitöstutkimuksessa tarkastellaan laadullisen seuranta-aineiston avulla eri aloja edustavien yliopisto-opiskelijoiden työllistettävyyttä ja siirtymien kautta rakentuvia koulutus- ja työelämäpolkuja ja asemoitumista työmarkkinoille.

Kasvatustieteissä koulutuksesta työelämään siirtymä on ollut keskeinen tutkimuksen kohde, mutta siirtymää on usein tarkasteltu normatiivisina elämänkulun siirtyminä. Esityksessä siirtymää lähestytään pienissä kertomuksissa rakentuvana moniulotteisena prosessina. Siirtymä voi viitata konkreettiseen siirtymään koulutuksesta työelämään tai työpaikasta toiseen, mutta myös liikettä tai muutosta, joka heijastuu asemoitumisessa työllistettävyyteen. Haastatteluaineiston avulla illustroidaan, kuinka siirtymää merkityksellistetään suhteessa työllistettävyyteen haastattelupuheessa vuorovaikutuksen näkökulmasta.

Päivi Siivonen, University of Eastern Finland; Michael Tomlinson, University of Southampton and Hanna Laalo, University of Turku

Entrepreneurship and Higher Education marketization: a comparative documentary policy analysis of United Kingdom and Finland (presentation in Finnish)

The worldwide challenge for universities has become to secure the knowledge-economy and to deliver outstanding economic, social and cultural benefits and innovations to secure a nation's competitive edge. To achieve this end universities are encouraged to become increasingly entrepreneurial: commercialize knowledge, provide entrepreneurship education and encourage entrepreneurship and an entrepreneurial mentality for both students and faculty members. Entrepreneurship is closely linked with employability: both venture creation and an entrepreneurial mindset are seen as crucial in the changing and uncertain labour markets in order to secure employability – ability to become and stay employed.

Analytically, Britain and Finland form an interesting comparison in respect to how entrepreneurship is promoted and justified in their HE systems that are seemingly different. In Britain the marketization of HE has materialized, for example, in the form of 9000-pound tuition fees and a strong emphasis on employability as an educational outcome. Finland, on the other hand, still follows the Nordic welfare state model with its free HE system that is equally available for all. However, over the past decades, such university reforms as the New University Act in 2009 have strengthened managerialism and the marketization of HE in Finland.

Based on our analysis of the British and Finnish policy documents we ask: How is entrepreneurship conceptualized and justified? How does employability discourse intertwine with entrepreneurship discourse? Who are the actors targeted at? How are they repositioned? What kinds of ideal selves are produced in the documents? Who is included/excluded?